

Olejníny

Olejníny

Seznam rostlin:

- brukev řepka olejka (*Brassica napus*)
- slunečnice roční
- len setý
- mák setý
- bavlník

Copyright © 2017
Autorské fotografie
Všechna práva vyhrazena

Olejniny

Brukev řepka olejka (*Brassica napus*)

Olejny

Olejníny

Olejny

Olejny

Olejny

Brukev řepka olejka (*Brassica napus*)

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: brukvovité

Popis rostliny: Brukev řepka olejka se u nás vysévá hojně, neboť je naší nejdůležitější olejnou rostlinou (1). V krmivářství se používají extrahované šroty a pokrutiny pro výrobu směsí. Může sloužit i jako pícnina. Má význam také jako medonosná rostlina (2). Pěstuje se většinou jako ozimá kultura (1), ta může v zimním období způsobovat otravy vysoké zvěře (3).

Brukev řepka olejka dosahuje výšky 50 – 200 cm. Má dlouhé rozvětvené, lysé lodyhy (4). Listy jsou šedavě zelené, mají silně zvlněný okraj a světlé vřeteno, dolní jsou řapíkaté a laločnaté, horní přisedlé a objímavé. Květy jsou velké žluté barvy, nad nimi bývá ještě několik pupenů a vespod ční dlouhé šešule (5).

Olejniny

Slunečnice roční

Olejniny

Olejny

Olejny

Olejny

Olejny

Olejny

Olejniny

Olejniny

Slunečnice roční

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: hvězdnicovité

Popis rostliny: Slunečnice roční je pěstována hlavně pro olejnaté nažky. Olej je chutný a lehce stravitelný. Řidčeji je slunečnice pěstována jako součást směsi pro silážování (6).

Slunečnice roční je jednoletá bylina. Hlavní kořen je tlustý, hluboce kořenící, s černými postranními tenkými kořeny. Lodyha je přímá, nebo velmi řídce v horní části větvená, 1 – 2,5 m dlouhá, světle zelená, zvláště v horní části odstálé drsně bíle chlupatá. Listy jsou střídavé, řapík je nejčastěji 10 – 20 cm dlouhý, čepel je srdčité vejčité, na vrcholu špičatá až zašpičatělá, na okraji pilovitá. Úbory jsou mohutné, 15 – 30 cm v průměru, většinou jednotlivé, koncové, jazykovité květy žluté, trubkovité květy před rozkvetem černé, později žluté. Plodem je zploštělá nažka (6).

Olejniny

Len setý

Olejníny

Olejny

Olejny

Olejny

Olejny

Olejniny

Len setý

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: Inovité

Popis rostliny: Len setý má dva základní užitkové typy: len přadný a len olejný. Ze lnu přadného je hlavní surovinou stonek, který se zpracovává na vlákna a koudel, zatím co u lnu olejného jsou hlavní surovinou semena, která se využívají v potravinářství, krmivářství a k technickým účelům (7).

Len setý má krátký, okrajově zabarvený vřetenovitý kořen. Lodyha je od báze téměř přímá, 30 – 120 cm vysoká, s výjimkou květenství nevětvená, hustě olistěná. Listy střídavé, čárkovitě kopinaté, na bázi často zúžené, zašpičatělé až špičaté, všechny 3žilné, šedozelené, na středu byliny největší. Korunní lístky jsou klínovitě obvejčité, světle modré, řídčeji bílé, narůžovělé nebo fialové. Plodem je vejcovitě kulovitá tobolka (8).

Olejniny

Mák setý

Olejniny

Olejny

Olejny

Olejny

Olejniny

Olejny

Olejny

Olejniny

Mák setý

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: makovité

Popis rostliny: Mák setý má značné využití od potravinářského zpracování až po výrobu drog. Z našeho máku setého se opium nezískává. U nás je mák odedávna pěstována pro chutná olejná semena (9).

Lodyha je 30 – 150 cm dlouhá, přímá, jednoduchá nebo spoře rozvětvená, řídce roztroušené štětiny. Na lomu roní bílé mléko. Lodyžní listy jsou přisedlé, zvlněné. Květní stopky jsou dlouhé, vzpřímené a zvlněné. Jsou ukončeny zprvu poupětem, později rozevřeným, velkým květem. Jeho kalich je složen ze 2 zelených, při rozkvětu opadavých listů kališních a ze 4 velkých, červenofialových, červených, růžových nebo bílých vejčité okrouhlých plátků korunních, které jsou na spodku ozdobeny červenohnědou skvrnou (1).

Olejniny

Bavlník

Olejny

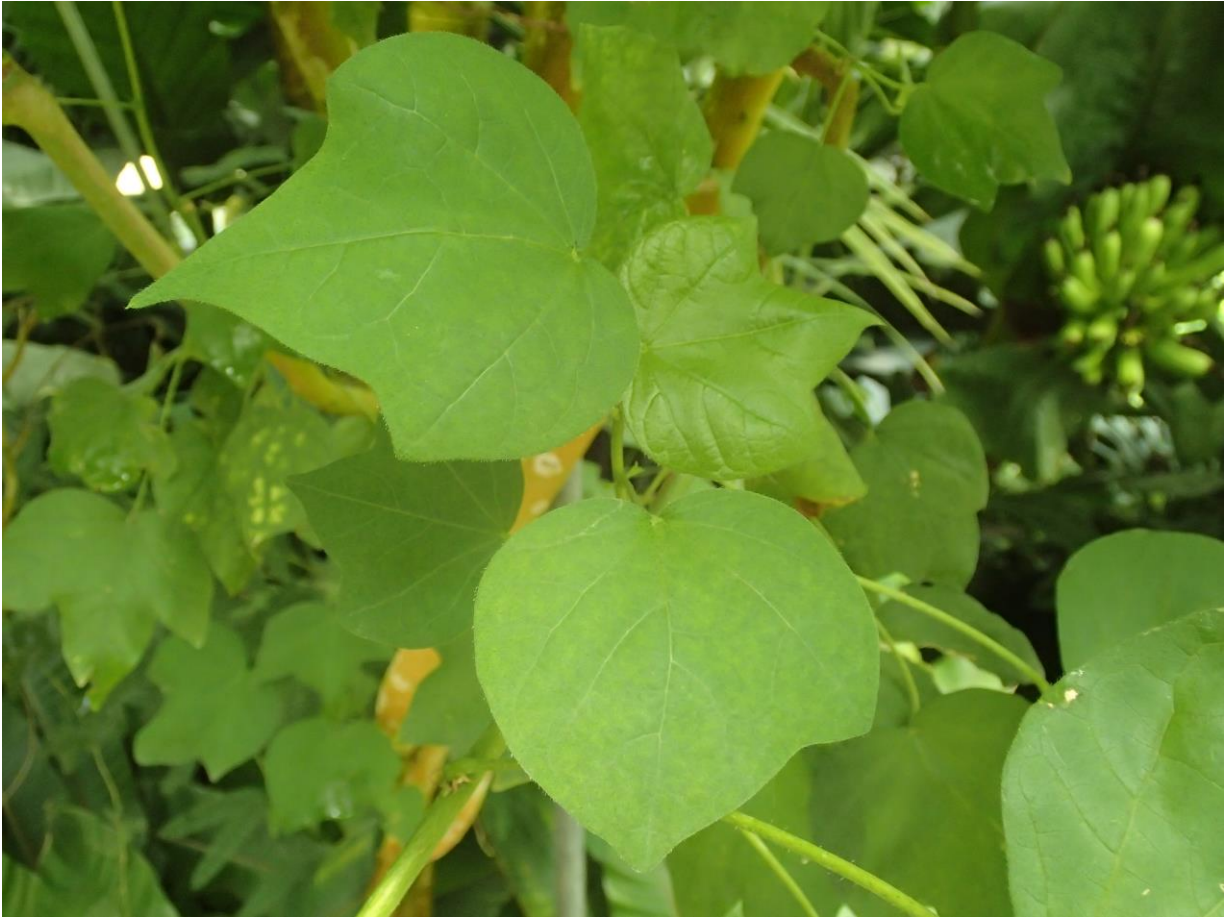
Olejny

Olejny

Olejny

Olejniny

Bavlník

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: slézovité

Popis rostliny: Z bavlníku se získává nejen dlouhé vlákno (bavlna) ale i olejná semena (10). Olej mnohých druhů obsahuje jedovatý gossypol, který omezuje jeho využití v potravinářství, je však již vyšlechtěná odrůda bez jedovaté složky (11).

Rostlina se pěstuje jako jednoletá. Dorůstá se výšky 50 – 70 cm. Listy bavlníku jsou laločné nebo dlanitodílné, často porostlé jemnými chlupy tzv. trichomy. Mnohé druhy mají na rubu listu nektária. Květy jsou bílé, žluté, růžové, červené až purpurové barvy. Na vnitřní straně korunních lístků většiny druhů je purpurová skvrna. Plodem je několikapouzdrá tobolka zelené, růžové nebo načervenalé barvy, která po dozrání puká. V každém pouzdře jsou semena, která jsou u pěstovaných druhů hustě prorostlá vlákny (11).

Použité zdroje literatury:

- (1) PILÁT Albert, Kapesní atlas rostlin. Praha: SPN, 1976. ISBN: 14-166-76.
- (2) TICHÁ Markéta a Petra VYZÍNOVÁ [online, cit. 24.10.2017]. Dostupné z: <https://cit.vfu.cz/vegetabilie/plodiny/czech/repka.htm>
- (3) MODRÁ Helena a Zdeňka SVOBODOVÁ, Speciální veterinární toxikologie: pro posluchače Fakulty veterinární hygieny a ekologie a posluchače Fakulty veterinárního lékařství. Brno: Tribun EU, 2009. ISBN: 978-80-7399-882-0.
- (4) PRANČL Jan [online, cit. 13.11.2017]. Dostupné z: <http://botany.cz/cs/brassica-napus/>
- (5) FLETCHER Neil a Jitka ŠTĚPÁNKOVÁ, Divoké květiny: nový kapesní atlas. Praha: Slovart, 2012. ISBN: 978-80-7391-502-5.
- (6) SLAVÍK Bohumil a Jitka ŠTĚPÁNKOVÁ, Květena České republiky: svazek 7. Praha: Academia, 2004. ISBN: 80-200-1161-7.
- (7) TICHÁ Markéta a Petra VYZÍNOVÁ [online, cit. 24.10.2017]. Dostupné z: <https://cit.vfu.cz/vegetabilie/plodiny/czech/len.htm>
- (8) SLAVÍK Bohumil a Jitka ŠTĚPÁNKOVÁ, Květena České republiky, svazek 4. Praha: Academia, 2011. ISBN: 80-200-0384-3.
- (9) KOCIAN Petr [online, cit. 24.10.2017]. Dostupné z: <http://www.kvetenacr.cz/detail.asp?IDdetail=228>
- (10) VALÍČEK Pavel, Užitkové rostliny tropů a subtropů. Praha: Academia, 2002. ISBN: 80-200-0939-6.
- (11) POSPÍŠIL František a Blažena HRACHOVÁ. Užitkové rostliny jižních zemí. Praha: Academia, 1989. ISBN: 21-021-89.